

Nästan alla som tror sig ha en uppfattning om hur Tensta är, har bildat sin uppfattning utifrån vad man ser från E18. Där ser man lite på håll längs en kilometerlång sträcka en mur av fem jättelånga 7-våningar höga bostadshus. Få har gjort sig besvär med att åka in i Tensta och sett hur trevlig och omväxlande stadsdelen i själva verket är innanför denna brutala mur som har blivit något av Tenstas signum eller varumärke. Mellan "muren" och motorvägen finns en buffertzona med parkering och helt utan bostadsbebyggelse. Vid tiden då Tensta uppfördes ansåg man att denna zon med trafikbuller och luftföroreningar inte var lämplig för människor att bo och vistas i. Varför har man inte samma synsätt idag?

För nu kommer staden och Familjebostäder med ett förslag att bygga ett mycket stort bostadshus i denna buffertzona. Är det så att det politiska trycket på att Stockholm ska växa och man ska bygga 10.000-tals nya lägenheter gör att man måste välja sämre ställen att bygga på, då den bästa marken redan är upptagen och bebyggd?

På det informationskort som staden låtit ta fram för att dela ut till allmänheten står: I förslaget ingår 170 bostäder som planeras att byggas på parkeringen vid Krällingebränd. Till de nya bostadshusen ingår nya gårdar med träd och växter. I bottenvåningarna planeras för lokaler. Ett nytt garage i en våning med parkeringsdäck ovanpå planeras mot Hjulstavägen och E18.

Varför är det så viktigt att engagera sig i detta projekt? Jo för att det finns försåtliga planer på att Krällingebränds jättehus bara ska vara det första steget i att bygga en helt ny stadsfront. Bestående av jättestora 7-våningshus mot E18 som ska stå framför den nuvarande stadsfronten. De som idag bor i "muren" har en magnifik utsikt över Järvafältet och E18 men när de blir förbyggda förlorar de denna utsikt. De nya husen kommer att dölja "muren" och få folk att tro att det är en helt nybyggd stadsdel de ser.

Om detta förslag vid Krällingebränd inte möter något motstånd utan blir utfört så står näst i tur grannkvarteret i väster. Där kommer Lättingebackens parkeringsyta att bebyggas med ett högt och långt flerfamiljshus. Eftersom förutsättningarna där är identiska med Krällingebränds. Där har planarbetet pausats enligt stadens information på nätet. Nästa jättehus att byggas är förmodligen Åvingebränd. Där har staden ännu inte flaggat upp sina planer. Vid de två sista jättehusen på Mellingebacken och Vissingebacken finns två parkeringshus i vägen. De tillhör BRF Pärönet nummer 7 som då först måste godkänna en rivning.

Muren eller Tenstas stadsfront är en kilometerlång sträcka från Spånga kyrkväg till det brutala vattentornet i väster. Muren utgörs av fem 7-våningshus som är mycket långa allt från 94 - 170 meter vilket tillsammans blir 614 meter miljonprogramsbebyggelse. De fem jättehusen är synonymt med Tenstas identitet och ligger på linje 83-120 meter söder om motorvägens mitt. Muren avbryts bara av den centrala parken, Nydalsparken. Muren utgör en mycket kraftfull stadsplanemässig gestaltningsid och skulle skydda övriga Tensta från avgaser, buller och utgöra ett klimatskydd mot den kalla nordanvinden.

Ambitionen att bygga en mur av höga bostadshus mot norr och motorvägen var på 60-talet när Tensta planerades så stark att man frångick en viktig princip. Den gick ut på att man skulle lägga höga hus med många boende nära tunnelbanestationen och där avståndet till stationen inte fick överstiga 500 meter. Men när man kom till Krällingebränd gjorde man ett ovanligt undantag och utökade avståndet till 600 meter. Och med det planerade nya bostadshuset blir avståndet till tunnelbanan ännu längre ca 680 m fågelvägen.

Den planerade byggnaden har ett bra annonsläge och kan betraktas av 10.000-tals bilister från E18. Då kan man begära en arkitektonisk utformning som visar något utöver det vanliga. Det känns som man i liggande förslag har prioriterat maximal volym och ett stort antal lägenheter till en låg kostnad. Eftersom de boende i Tensta inte tycks klara av att bevaka sina intressen så måste staden ta ansvar för att det blir en god bostadsmiljö. Ett bra exempel på detta är gruppen av stockholmskus norr om Spånga kyrkogård. Det är punkthus som seriebyggs med en acceptabel hyresnivå. Trots detta har husen en del kvalitéer som utstickande fönsteromfattningar i puts och entréportar av trä. Om man

ersätter det befintliga förslaget med sådana hus skulle man få en mjukare stadsfront mot E18. Dessutom kan vissa boende på Krällingegränd fortfarande se ut över Järvafältet i öppningarna mellan punkthusen. Man skulle få en bra arkitektonisk utformning på bekostnad av något färre lägenheter än de planerade 170.

Av de 5 jättehous som bildar Tenstas front mot motorvägen är Krällingegränds befintliga hus det i särklass vackraste med sin smakfulla färgsättning från 90-talet. Å det föreslagna projektet kommer till utförande får man hoppas att man upprepar dagens välavvägda färgsättning. Den består av tio olika pastellkulörer som delade upp den 136 meter långa huskroppen i till synes mindre delar.

I stadens målsättning för projektet står:

Tensta utgör en kulturhistorisk värdefull miljö och ny bebyggelse ska därför utformas med hänsyn till denna kulturmiljö. Trots denna tydligt uttalade målsättning så finns flera saker i förslaget som helt missar denna målbild. Som till exempel:

1. Placeringen i den fram till nu obebyggda zonen närmast E18. I stadens informationsmaterial står: Bebyggelsen utgör en ny stadsfront mot Järvafältet och E18. Hur kan "en ny stadsfront" anses samspela med både befintlig och planerad bebyggelse?
2. Den ca 200 meter långa huskroppen är inte rak/plan som hos de befintliga husen utan har styckats upp i mindre bitar som trappar av i förskjutna steg.
3. Den mindre volymen i västra änden ansluter i trubbig vinkel till den långa huskroppen. I övriga Tensta är det alltid i rät vinkel som huskroppar möts.
4. Ett billigt och rationellt sätt att bygga flerbostadshus var att tillverka stora väggelement av betong inomhus på en fabrik. En stor andel av bostadshusen i Tensta är byggda på detta sätt. Att nu återskapa ett sådant karakteristiskt fasadmönster med stora rutor tillåter inte planen utan det ska vara puts.

Ett av förslagets största brister är parkeringslösningen. Den är dyr och ineffektiv och med betydligt färre platser än idag. (62 mot 114). Att gjuta ett parkeringsdäck med en spiralformad ramp är en mycket dyr lösning. En mycket billigare och effektivare parkeringslösning vore en 17 meter bred dubbelsidig parkeringsgata på marken med infart från Spånga kyrkväg och som följer Hjulstavägen längs hela tomtens längd. Då skulle man få ca 112 mot förslagets 62 P-platser. För att få plats med parkeringsgatan måste man dock skjuta det nya huset några meter bort från Hjulstavägen vilket skulle leda till en mycket dyr omprojektering.

Den allra största bristen är dock utfarten mot Hjulstavägen som idag är lite av en motortrafikled utan några som helst in- och utfarter. Att lägga utfarten till parkeringen från Spånga kyrkväg istället skulle vara ett mycket mera trafiksäkert alternativ.

Järva stadsdelsnämnd tog i torsdags beslut om att ställa sig bakom planförslaget vid Krällingegränd. Förutom de 170 nya hyreslägenheterna var man särskilt glad åt ett LSS-boende som ingår.

Man kan också fråga sig om det verkligen behövs fler bostäder i Tensta. Det är låg efterfrågan på lägenheter i Tensta i dagens konjunkturläge. Man kan också ifrågasätta om det över huvud taget behövs några lokaler för centrumändamål längs en återvändsgata perifert lokaliserad så långt bort från tunnelbanan man kan komma i Tensta.

Det nu föreslagna långa bostadshuset kommer ta utsikten över Järvafältet och E18 ifrån alla 280 personer som nu bor på Krällingegränd. Å andra sidan kommer deras höga byggnad att kasta en skugga under nästan hela året över det nya husets uteplatser mot Söder.

Ett annat problem är att den 7500 kvadratmeter stora tomten lutar kraftigt där Krällingegränd vid vändplanen ligger 3,4 meter högre än nere vid Spånga kyrkväg. Det kommer att innebära att man måste bygga ramper vid många av entréerna för att ta kunna ta sig in med rullstol.

I det nu planerade projektet är avståndet till tunnelbanan avskräckande långt, ca 680 m fågelvägen. Dock finns en busshållplats med två busslinjer i närheten med 15 minuters trafik.

När Tensta byggdes ansåg man att marken närmast motorvägen var olämplig för människor att bo i med avseende på trafikbullar och avgaser. På den fronten har just ingenting skett. Ändå har man nu kommit fram till att marken närmast motorvägen trots allt går att använda för bostadsändamål. Men man har tvingats till en nödlösning som innebär att man gör lägenheterna genomgående och placerar sovrummen mot den tysta sidan. Mot gården placerar man även friskluftsintagen.

Ulf Melander Tensta